

KMETSKI LIST

Številka 17

Ljubljana dne 26. aprila 1939

Leto XXI

Sporazum, naš položaj

Skoraj zveni tragično, ko slišimo in ugotavljamo, da po tolikih letih skupnega bivanja in skupne usode Srbi, Hrvatje in Slovenci še nismo znali najti pravega načina za mirno in uspešno sožitje. Čas nas prehitava. Medtem ko mi vztrajno razpravljamo o sporazumu, so se pred našimi očmi že odigrali veliki dogodki, ki nam vsekakor morajo pomeniti resen opomin in svarilo, kako narod ne sme ravnati, ako hoče ohraniti svobodo in samostojnost.

Zdi se nam, da je ta okolnost vsaj v enem oziru poučno vplivala tudi na nas in naše razmere. Prodrlo je spoznanje, da ne moremo v važnih vprašanjih zdravega sožitja ohraniti takega načina, ki bi v srcu tega ali onega dela vzbujal občutek izkoriščanja in gospodarske podrejenosti. Zato pravilno pravi dr. Vl. Maček: »Sporazum je danes brezpogojno potreben za obe strani. Nadejam se, da bo dovolj uvidevnosti na strani srbskih politikov in vseh srbskih činiteljev. 20letna borba Hrvatov mora dovesti do pravičnega rezultata.«

Prava pot

Po našem mnenju je s temi besedami označena prava pot, po kateri nam je treba iti. V tem nas potrjuje lastno prepričanje, ki ga naglašamo že vsa leta, odkar se je bilo pojavilo hrvatsko vprašanje. Zato popolnoma soglašamo z mnenjem, ki ga je nedavno izrazil »Hrvatski dnevnik«, ko v uvodniku med drugim izjavi:

»Kako se bodo stvari razvijale, sedaj še ni mogoče reči. Znale pa so meje, do katerih lahko gresta pri pogajanjih obe strani. Najti bo treba točke, ki bodo za obe strani skupne. Prav tako je jasno, da ni mogoče iti v meglo. Sprejeti bo treba važne odločitve in v zvezi z njimi tudi postaviti jamstva, da se bodo ti sklepi res izvedli. Vprašanja, o katerih se razpravlja, so zelo resna. Kar se tiče nas Hrvatov, smo pokazali dovolj dobre volje in pripravljenosti, da se sporazumno uredi vprašanje medsebojnih odnosov med Srbi in Hrvati. Dr. Maček smatra, da je sporazum potreben ter v interesu obeh strani. Nismo pa za sporazum za vsako ceno, čeprav upoštevamo pri pogajanjih vse momente. Mi smo z delom dokazali, da so naše namere pravične in poštene. To bo potrdila tudi bodočnost. Naša želja je samo, da bi to razumeli vsi, ki imajo besedo pri končnem odločanju.«

To je vsekakor poštena in mirna beseda, ki ji ni mogoče očitati zahrbtnosti ali prikritih ciljev.

Dvojni ukaz

Brez pretiravanja smemo reči, da v Jugoslaviji narekuje sporazum ne le naš zemljepisno-politični položaj, ki je za vsak najmanjši pretres občutljiv, kakor magnetna igla, ampak tudi dejstvo, da smo skrajna zapadna straža slovanstva.

V zmedi današnjih je treba prenehati z igro, ki so jo v nas zanesli tujci in ki obstaja v medsebojnem izigravanju slovan-
skih narodov in narodov. Treba je odpreti oči in iz ozkih razmer stopiti nekoliko više ter se brez tujih naočnikov razgledati po svetu. Pri tem bomo lahko s ponosom ugotovili, da je slovanska družina med vsemi belopolnimi družinami na svetu največja in življenjsko najbolj zdrava. Ako nas bo prešinjala ta zavest, nam bo iz nje lahko črpali moči za pravilno urejevanje odnosov doma in v sosesčini.

Naš položaj

Poglavitno je in namreč tudi ostane, da se zavemo svoje celotne moči in skušamo čim prej urediti svoje odnose tako, da povečamo in utrdimo vsestransko svojo odpornost.

Na svetu ni nič stalnega, nič večnega. Življenje se odraža in javlja v večnem gibanju in presnavljanju.

To je neizbežna resnica. Pav tako pa je tudi res, da sme v bodočnost z dosti večjim zaupanjem gledati tisti, ki ima poleg ostalih prednosti še — srečo mladosti v sebi.

To je druga, za nas Slovane bodrilna in krepilna resnica. Medtem ko sta ostala dva zastopnika belega plemena že dosegla, oziroma celo prekoračila vrhunec razvoja in njune notranje sile pešajo, smo Slovani v razvoju šele stopili tako rekoč iz zibelke. V nas je polno vrelja in kipenja, polno mladostnih poskusov — (odtod tudi vse naše pogreške!) hkratu pa tudi ob nekaterih neuspehih polno neutajljivih uspehov in resničnega napredka. To nam priznavajo prijatelji in sovražniki. Ali naj potem sami nad seboj mar obupujemo?

Ohranimo mirno kri!

Nemir, ki se je v zadnjih mesecih polotil vsega sveta, naravno ni mogel iti mimo nas. Že previdnost narekuje marsikaj, česar sicer nismo vajeni. Vse to pa nas ne sme spraviti iz ravnotežja.

Ob tej misli in v zavesti svoje mladosti in sil, ki po naravni nujnosti iščejo sorodnosti v blagor vsega človeštva, ostanimo mirni in pripravljeni, da v polnem obsegu izvršimo vse naloge, ki jih bo čas zahteval od nas.

Tako bomo najbolj koristili domovini in zavarovali sebe in bodoča pokolenja pred usodo, ki si je noben svoboden človek ne more želeči.

Današnja Poljska

Za Rusijo je Poljska največja slovanska država. Meri okrog 400.000 km² in ima 35 milijonov prebivalcev. Njene zemlje leže v glavnem med Nemčijo in Rusijo, so tedaj obdane od močnih sosedov z obeh strani.

Poljska je kot država v sedanji obliki nastala leta 1919. Že tekom vojne 1914—1918 sta Avstrija in Nemčija zamislili ustanovitev te države, ki bi naj bila v stalni ozki zvezi z njima. Zmaga nasprotnih sil je imela za posledico ustanovitev povsem samostojne in neodvisne države.

Angleži so bili do kraja nasprotni temu in šele težkemu trudu Francije se je posrečilo doseči pristanek sveta za novo državo. Angleži so se bali, da bo Poljska veren in večni zaveznik Francozov in da jim bo pomagala vzdrževati premoč na evropskem ozemlju.

Danes se je ta domneva izkazala za pobito in Poljska je ravno tako potrebna Angliji kakor Franciji.

Poljska ima za seboj pestro, bojovito, uspehov in porazov polno zgodovino. Gnana od pritiska Germanov je sama prenašala ta pritisk naprej v slovanski svet — ukrajinsko in moskovsko področje.

Najtežje so jo prizadele tri delitve leta 1772., 1793., 1795., ko so jo popolnoma izbrisale kot samostojno vladavino. Avstrija, Prusija in carska Rusija so se trgale za posest in si z delitvami prilastile vsaka nekaj poljskega sveta, največ seveda Rusija. Vse so zatirale poljski življenj, vse so ga gospodarsko izrabljale. Germansko vladanje je bilo brezobzirno. Poljakom so jemali zemljo, šol jim niso dajali in postopali niso z njimi kakor z ljudmi. Avstrija je izrabljala svoje Poljake v boju zoper ostale Slované in z njih po-

močjo je uspela uveljavljati proti vsem ostalim protislovansko politiko. Carska Rusija je hotela zatreti vsak čut poljske narodne zavesti in se ji je to med preprostim narodom tudi posrečilo. Pravi poljski nacionalizem se je razvijal predvsem v krajih germanskega gospodstva.

Poljsko suženjstvo so zakrivil poljski plemiči, ki so za lastno udobno življenje zamenjali svobodo naroda. S pomočjo tujih oblastnikov so držali v rokah zemljo, kmet je bil tlačan kakor povsod, kjer je bil tu vpliv sredstvo za podjarmljenje lastnega naroda.

Komunistična Rusija, ki je v letu 1921. v glavnem rešila vse svoje ozemlje, je takrat poskusila vrniti pod svojo oblast tudi Poljsko. Maršal Tuhačevski je prodr do Varšave in šele tu so poljski kmetje pod Witošem in s pomočjo francoskega generala Weyganda odbili ruski napad in tako končno zarisali vzhodne meje, ki potekajo tam, kjer so bile leta 1793. Približno 10 milijonov ljudi ruskega plemena je pod Poljaki. Nekaj je tudi Nemcev, toda več je še vedno Poljakov v Nemčiji kot obratno.

Po osvoboditvi je imela Poljska važne naloge. Treba je bilo razdeliti zemljo veleposestnikov med številni kmetijski proletariat. Ustvarili so mnogo industrije in oskrbeli vse, kar je potrebno za obrambo države. Poljaki so danes v enakem položaju napram Rusom in Germanom, kakor so bili pred stoletji. Oba ta soseda gledata preko Poljske drug k drugemu, za oba je Poljska prehodno ozemlje.

Ker se obeh boji, je Poljska z obema prijateljica in se z nobenim noče vezati zoper drugega. Čim bi stopila jasno na stran te ali one

sile, bi bila ogrožena in konec njeni svobodi bi se kaj kmalu približal.

Za čuvanje neodvisnosti je Poljski potrebna dobra vojska, za to pa dobra notranja ureditev države. Politični vrstnik našega Radića, bolgarskega Stambolijskega, češkega Švehle, kmet Vincent Witoš je bil od diktature polkovnikov in industrijcev pred leti izgnan, današnja vlada pa ga je poklicala nazaj. Saj ve, da je ves poljski kmetijski narod tesno povezan z njim in da bo samo njegova beseda podžgala kmetске množice k požrtvovalni obrambi domovine.

Poljska nas zanima kot slovanska država, zlasti kot sosedo Velike Nemčije, ki meji prav tako z nami kakor z njo. Glavno vprašanje med Poljsko in Nemčijo je mesto Gdansk in pa prehod iz Nemčije v vzhodno Prusijo, ki je od glavnega nemškega telesa ločena s precejšnjim vmesnim ozemljem, imenovanim koridor — prehod, po katerem tečejo važne prometne zveze k novi poljski luki Gdinji. Mesto Gdansk je po svojem poreklu poljsko, po svoji narodnosti pretežno nemško, po svoji ureditvi pa je samostojna država. Nemci žele povratek Gdanska zaradi prebivalstva, pa gotovo tudi zaradi trgovinske važnosti. Gdansk lahko zapre Gdinjo in zato Poljaki ne marajo kaj slišati o priključitvi Gdan-

skega Nemčiji. Trdijo, da bi tak poskus bil povod za vojno in nanjo se z vso silo tudi pripravljajo. Pač po znanem izreku: če hočeš mir, pripravljaj vojno. Nemcem njih narodni ponos tudi ne dopušča, da bi cela vzhodna Prusija ne imela neodvisne zveze z deblom in zato zahtevajo prost prehod skozi Poljsko. Poljaki se takega prehoda spet boje in tudi tej nemški želji do danes niso ustregli. Da se zavarujejo proti vsem slabim možnostim, so prosili za pomoč Anglijo, ki jo je tudi obljubila in prevzela jamstvo za poljske meje ne samo napram Nemčiji, temveč tudi proti Rusiji. S prevzemom jamstva i napram Rusiji boče odstraniti nezaupanje Poljske, ki se boji, da bi se Nemčija in Rusija utegnili pobotati na ta način, da bi si razdelili Poljsko.

V teh resnih časih prihajajo vse diktatorske vlade do spoznanja, da so delale grde napake, ko so hotele zatreti ljudsko voljo, ponos, blagostanje. Povsod, zlasti na Poljskem, popuščajo, vrača se svoboda, nalagajo se žrtve in Poljaki jih sprejemajo, ker vedo, da so narodi večni, vlade pa kratke. Vsa Poljska je danes ena sama delavnica, kjer vse z radostjo dela za domovino. Politične stranke se ne prepirajo, vsi sodelujejo za en velik cilj: za ohranitev svobodne Poljske napram vsem!

Kaj pravijo?

»Večernik« z dne 22. t. m. prinaša po Theodora Veiterja knjigi »Die slowenische Volksgruppe in Kärnten« zapisek, po katerem ta avtor trdi, »da Slovenci na Koroškem niso manjšina, temveč obmejna narodna skupina, katere ozemlje se je ločilo z novo državno mejo. Za ugotovitev narodne pripadnosti predlaga kriterij osebne izjave posameznika, odklanja pa nemškutarje iz moralnih kakor nacionalnih vidikov, zastopajoč stališče, da je treba izločiti nemškutarstvo plast ter upoštevati le prave Nemce in prave Slovence. Zavrača tudi znano nemško prakso, da se na Koroškem razlikujejo tri narodne skupine: Nemci, Slovenci in »Windische«, naglašajoč, da to nasprotuje pojmovanju in jezikovnemu označevanju v deželi. To je tem važnejša ugotovitev z nemškega področja, ker skuša nemška nacionalno-politična geografska književnost uvesti to prakso v znanost. Veiter smatra, da je Slovencev na Koroškem mnogo več, kakor jih je navedla uradna statistika l. 1923. in 1934. Navaja število 55.000, deželni glavar Gröger je 18. aprila 1922 naštel 65.000 Slovencev. Vsekakor so to velike razlike napram uradnemu priznanju, ki ugotavlja le 32.000 koroških Slovencev.«

Tako po zgoraj omenjeni knjigi »Večernik«.

Pomembna ugotovitev z nemške strani bi bila za nas tem razveseljivejša, ako bi vedeli, da so jo osvojili in se po njej ravnaajo tudi uradni krogi.

»Katolički tjeđnik«, glasilo nadškofa dr. Savića, piše v eni zadnjih številčk med drugim tudi tole:

»Duhovniki, ki opravljajo poleg svojega svečeniškega poklica še druge poklice, ne delajo dobro v korist katoliške cerkve. Cerkev in duhovnik najbolj koristita ljudstvu, ako krepita v njem vero in moralo. To je posredno delo za narod, ki pa je po svojih posledicah najbolj blagodejno. Za drugo delo se lahko dobe tudi drugi. Versko zdrav in moralno krepak narod si bo že znal sam izbirati voditelje v politični borbi iz vrst laikov. Treba je čuvati črto med laičnim in svečeniškim opravilom. Kjer se to zanemarija, tam mora priti prej ali slej do napetosti in nevšečnosti, ki škodujeta narodu in cerkvi.«

Švicarski list »Neue Zürcher Zeitung« o naši bolgarski sosedbi poroča med drugim tudi tole:

»Po gotovih vesteh bi bile zapadne velesile pripravljene pridobiti Romunijo za to, da yrne

Bolgarski južno Dobrudžo, vendar pa v Sofiji to še ne bi smatrali kot zadostno. Ako naj Bolgarija pristopi k Balkanski zvezi in brani neodvisnost vseh balkanskih držav, bi bile potrebne za to velike žrtve, česar pa priključitev majhnega dela ozemlja nikakor ne bi mogla odtehtati. Ne sme se nadalje pozabiti, da je Nemčija danes glavni kupec bolgarskih pridelkov in da zato lahko takoj izvrši potreben pritisk na Bolgarsko. Ta okoliščina pojasnjuje tudi rezerviranost, ki se stalno opaža v Sofiji.«

Kakor večinoma povsod drugod, se vrši tudi na Poljskem živahna in obsejna propaganda za obrambo pred letalskimi napadi iz zraka. Na sliki vidimo izrazit propagandistični objekt, ki seveda neprestano vzbuja pozornost vsega občinstva. Da bi le ostalo samo pri propagandi, te si danes želi ves svet, ki je željan miru in dela.

Kmetje in kmetice, zavedajte se svojega stanu in oklenite se kmetškega lista, ki najbolj odločno in neustrašeno brani kmetске pravice!

Trgovina z deviznimi državami

Na merodajnem mestu se proučuje vprašanje načrta stalnega režima v trgovini z neklirinškimi državami. Cilj načrta bi bil ustaliti devizne predpise v zvezi s plačevanjem uvoza odnosno izvoza v neklirinške države. Doslej so bili ti predpisi nestalni in večkrat so se menjavali. Stalni režim v trgovini z neklirinškimi državami bi obvaroval našo državo škodljivih posledic, ki nastajajo zaradi pogostih izprememb v predpisih o plačevanju v svobodnih devizah.

Italijanski uvoz v Jugoslavijo

Po zadnjih vesteh namerava baje Italija v kratkem predložiti Jugoslaviji način, kako bi se uvoz povečal. Rezervni krediti za povečanje kontingentov, naj bi se znatno zvišali. Rezervni kredit, predviden v sedanjih kontingentih, naj bi se porabil za uvoz onih proizvodov iz Jugoslavije, ki niso specificirani v seznamu kontingentov. Rezervni kredit znaša zdaj 8.000.000 lir. Italija bo baje predlagala, da bi se ta kredit povečal na 30 milijonov lir.

Jamstvo nekaterim balkanskim državam

Pred kratkim je naglasil francoski tisk z vso odločnostjo, da sta zahodni velesili ponudili jamstvo nekaterim balkanskim državam. Kako se naj to jamstvo v praksi izvaja, morda še ni popolnoma jasno, vsekakor pa francoski listi naglašajo, da se Francija nahaja v stanju delne vojaške mobilizacije ter v stanju popolne mobilizacije duha.

„Paris“ v plamenih

Na nepojasnen način je postal žrtev plamenov eden največjih francoskih parnikov in ponos francoske trgovinske mornarice »Paris«, ki je bil zgrajen šele leta 1921. in je imel 34.569 bruto ton. Dolg je bil 225 metrov in kot tak tretji največji francoski potniški parnik.

Družba, katere last je bil parnik, je seveda svojega pomorskega orjaka imela bogato zavarovanega in bo samo od angleških zavarovalnic zanj prejela 400.000 funtov zavarovalnine.

Kako je katastrofalni požar nastal, se še ne ve. Nekateri sodijo, da ga je povzročil kratek stik v električni napeljavi, drugi sumijo, da so zažgali neznani prekucuhi.

Slovaška valuta

Poleg drugih dvoumnih dobrot nove slovaške svobode bo protektoratska država imela tudi svojo valuto.

Priprave za ustanovitev samostojne slovaške valute so bile že pred prazniki končane z ustanovitvijo Slovaške narodne banke. Valutna enota Slovaške ne bo, kakor so prvotno napovedovali, »orek« v vrednosti 10 dosedanjih kron, temveč bo Slovaška obdržala sedanjo valutno enico krono. Bankovce bodo zamenjali zaenkrat z bankovci Češkoslovaške narodne banke, ki imajo poseben natisk odnosno označbo, da gre za bankovce nove Slovaške narodne banke.

Nova Slovaška narodna banka bo vzdrževala, kakor poročajo iz Bratislave, najtesnejše stike z nemško Reichsbankom. Pri ustanovitvi nove Slovaške narodne banke in novih slovaških deviznih predpisov sodelujejo nemški strokovnjaki. Glede razdelitve zlatih in deviznih rezerv prejšnje Češkoslovaške narodne banke še ni prišlo med Bratislavo in Prago do razčiščenja. Težkoče povzroča zlasti tudi okolnost, da so zlate in devizne rezerve, ki jih je imela Češkoslovaška narodna banka deponirane v Londonu, sedaj pod zaporo.

Doma in drugod

Posvetovanje opozicije

Po prekinitvi razgovorov med predsednikom vlade g. Dragišo Cvetkovićem in dr. Vl. Mačkom v Zagrebu začetkom preteklega tedna se je sestala v Beogradu srbijanska združena opozicija in JNS k posvetovanju. Posvetovanja so trajala dva dni. Na konferenco je odposlal dr. Vl. Maček prvaka SDS Večeslava Vilderja in Savo Kosanovića. Ta dva sta prinesla s seboj važne predloge dr. Vl. Mačka, ki se tičejo sporazuma med Srbi in Hrvati ter nove notranje ureditve države. Istočasno sta zagrebška odposlanca poročala zastopnikom opozicije potek razgovorov med predsednikom vlade in dr. Vl. Mačkom.

Razgovori se nadaljujejo

V soboto 22. t. m. se je pripeljal z jutranjim brzovlakom v Zagreb predsednik vlade g. Dragiša Cvetković. Dopoldne in popoldne sta se sestala v palači banske uprave z dr. Vl. Mačkom in nadaljevala razgovore.

Pri predhodnem sestanku sta izročila drug drugemu svoje določno napisane predloge o rešitvi hrvatskega vprašanja, notranji preureditvi države in o končnoveljavnem sporazumu med Srbi in Hrvati. Ti predlogi so bili medtem temeljito proučeni in na podlagi teh predpriprav so se v soboto nadaljevali razgovori med predsednikom vlade in dr. Vl. Mačkom. Razgovori so se v nedeljo in v ponedeljek nadaljevali.

Za časa razgovorov se je zbrala pred bansko palačo v Zagrebu velikanska množica naroda in navdušeno klicala sporazumu, dr. Vl. Mačku in predsedniku vlade. Ves Zagreb je bil prežet z željo, da se razgovori uspešno končajo in kronajo s sporazumom.

Jzstopi iz JRŽ

Večje število narodnih poslancev in senatorjev je izstopilo iz JRŽ. Med njimi sta tudi bivša ministra dr. Branko Kaludjerčić in Bogoljub Kujundžić. Z ozemlja Bosne in Hercegovine prihajajo neprestano v Beograd odposlance JRŽ, ki nosijo s seboj različne predloge glede rešitve hrvatskega vprašanja in izražajo svoje želje in svoje poglede na upravno ureditev države v zvezi z rešitvijo hrvatskega vprašanja.

Dotedanji šef strankine pisarne bivši minister Djura Janković je moral svoje mesto zapustiti. Med njim in med stranko se je vnel hud spor zaradi lepega osebnega avtomobila, ki ga je Djura Janković odpeljal. Stranka trdi, da je bil avtomobil njen, Janković pa dokazuje, da je bil njegov. V spor se je vmešala tudi beogradska policija. Do danes še zadeva menda ni razčiščena.

Posvetovanja v Zagrebu

Koncem preteklega tedna so se sestali v Zagrebu na posvetovanje dr. Vl. Maček, inž. Košutić in dr. Juraj Šutej. Iz Bosne je prispel tudi zemljoradniški prvak dr. Branko Čubrilo, ki se je udeležil posvetovanja.

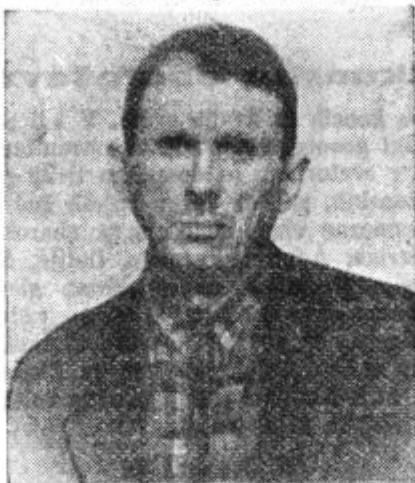
Senator Ivan Pucelj v Mariboru

V soboto zvečer se je vršil v Mariboru v dvorani Narodnega doma občni zbor sreske organizacije Jug. nac. stranke za mesto Maribor. Zbor je vodil dr. Fr. Lipold. Po poročilih odborovih funkcionarjev in volitvah novega odbora je govoril senator tov. Ivan Pucelj. Obširno je govoril o razgovorih v Zagrebu in Beogradu, ki se tičejo rešitve hrvatskega vprašanja in o sporazumu med Srbi in Hrvati. Nikogar ni in ga ne sme biti, je dejal tov. Pucelj, ki bi se ne veselil tega sporazuma. Dotaknil se je še bodočega

razvoja političnih strank in obmejnih razmer, nakar je ob burnem odobravanju končal svoj govor.

V nedeljo se je senator Pucelj udeležil še dveh zborovanj v mariborski okolici.

† Jernej Jančar

Na Javorju pod Ljubljano je umrl na svojem domu po kratki in mučni bolezni eden naših najuglednejših pokretašev kmetkega gibanja v tamošnjem okraju tovariš Jernej Jančar. Pred nekaj dnevi se je malo prehladil, a delaven in neutrujen kakor je vedno bil, prehladu ni posvečal nobene pozornosti. V teku enega tedna ga je pobrala pljučnica. Jernej Jančar je bil redek primer žilavega kmetkega kulturnega in prosvetnega delavca za povzdigo naše vasi. Od svojih mladih let se je zanimal za glasbo ter bil dolga leta cerkven organist na Javorju, Prežganjem in Višnji gori. Po letu 1930. je prevzel domačo kmetijo, katero je vodil do svoje smrti nadvse vzorno.

Pogreb dragega pokojnika se je vršil v soboto popoldne iz hiše žalosti na pokopališče na Javorju. Ob odprtem grobu se je poslovil od njega v imenu stanovskih tovarišev v ginljivih besedah bivši narodni poslanec Albin Koman. V imenu lovskih tovarišev pa g. dr. Fran Lokar.

Tovarišu Jerneju Jančarju ohranimo trajen in časten spomin, njegovim težko prizadetim pa naše iskreno sožalje!

Proti tihotapstvu deviz in valut

Kakor poročajo, je že izdelan v pristojnem ministrstvu načrt uredbe o pobijanju tihotapstva z devizami in valutami. Načrt določa za kršitve predpisov poleg drugih ostrih kazni tudi zapor. Nova uredba bo v kratkem objavljena.

Zahteve po ukinitvi carin na stroje

Na zborovanju Glavne poljedelske nabavljalne zadruge v Beogradu so kmetje zahtevali, da se ukine carina na poljedelsko orodje (pluge), dalje carina na modro galico, da država pomaga ustanoviti tovarno za modro galico, da se znižajo davščine na petrolej, kakor so se znižale na bencin in da se končno stopi na prste onim špekulantom s soljo, ki sami meljejo grudnato sol, da zaslužijo z inletjem 25 par pri kg. Zbrani kmetje so se tudi izrekli proti trošarinam, ki jih nalagajo mesta na blago kmetijskih nabavljalnih zadrug.

Vzhod in zapad v Evropi

Ze izza leta 1812. se vrši izenačevanje med Vzhodom in Zahodom v vojnah. Svetovna vojna je pustila na zahodu položaj nespremenjen, osvobodila je pa Slovane in rodila ruski boljševizem. Rusija združuje 168 narodnosti in bo štela na kraju našega stoletja sama 300 milijonov ljudi. Leta 1950. bo nad polovico Evropeev Slovanov.

Nemška mobilizacija

Pred kratkim je v Nemčiji izšel nov poziv vojaških oblasti, da se morajo vsi moški od 19. do 33. leta, ki iz katerega koli vzroka še niso služili v vojski, takoj podvreči novemu zdravniškemu pregledu. Pred dnevi so bili vpoklicani letniki 1917, 1919 in 1920. Hkratu pa je bilo vpoklicanih nadaljnjih šest letnikov.

Ruski pomorski manevri

Veliki pomorski manevri ruskega vojnega brodograja so se pred kratkim pričeli v Finskem zalivu.

Okrog malih držav

se vrše spletke in pogajanja na vseh koncih in krajih Evrope. Umljivo je, da se obe skupini velesil zlasti zanimata za evropski jugovzhod, zlasti za Romunijo, Bolgarijo in Grčijo. Zelja nas vseh pa je, da bi v tem valovanju vsaj Balkan ohranil mir, ki mu je tako nujno potreben.

Kaj se godi po svetu

Sprejem Rooseveltove poslanice

Kakor nemški, je tudi italijanski tisk zavzel do Rooseveltove poslanice odklonilno stališče, vendar prevladuje vtis, da to še ne pomeni končnega preloma.

Uradnih odgovorov še ni. Pač pa je Hitler za dne 28. t. m. dal sklicati Reichstag (nemški parlament) in bo ta dan pred njim uradno odgovoril Rooseveltu.

Poluradni nemški tisk domneva, da bo Hitler ta dan stavil svoje protipredloge, italijanska poročila pa zagotavljajo, da bi Italija v celoti postopala v sporazumu in soglasju z Nemčijo.

Kakor smo že zadnjič na kratko omenili, sta nemški in italijanski tisk zavzela do Rooseveltove spomenice odklonilno stališče. Zlasti oster je nemški tisk, ki prezidentu Zedinjenih držav očita celo vojno propagando,

28. april

pa bo šele tisti dan, ko bosta voditelja obeh totalitarnih držav uradno odgovorila Rooseveltu. Hitler je za ta dan sklical rajhstag, medtem pa nemška diplomacija pridno deluje. Več malih držav je dobilo po diplomatski poti od Nemčije razna vprašanja, posebno pa, če se čutijo ogrožene s strani Nemčije.

Mussolini je takisto za 28. april sklical veliki fašistični svet. Že na seji odbora za rimsko svetovno razstavo, ki naj bi bila leta 1942., pa je Mussolini med drugim izjavil tole:

»Če smo se kljub viharim časom upali pričeti in če nadaljujemo sedaj pogumno svoje delo (namreč za omenjeno svetovno razstavo — op. ured.), se mora smatrati to za dobro znamenje, da ne nameravamo nikogar napasti. Zato je neupravičen in neutemeljen sleherni poizkus, da bi se države osi Rim—Berlin postavile na za tožno klop. Nič pa ni bolj absurdno, kakor postavljati vprašanje 10letnih garancij, pri tem pa delati piramidalne zemljepisne napake, kakor

jih morejo napraviti le individui, ki imajo najbolj nemogoče nepoznanje evropskih stvari. Kar se tiče konferenc, ki se zopet ventilirajo, in zatrevanj, da bodo Zedinjene države sodelovale kakor običajno kot opazovalec, so nam dale naše izkušnje prebriske rezultate. Čim večje je število konferenčnikov, tem bolj negotov je uspeh.

Če se bo dal kakšen odgovor na Rooseveltovo poslanico ali ne, trenutno ni odločilno, porabiti pa sem hotel priliko, da ponovno naglasim, da je politika osi politika, ki je osnovana na kriteriju miru. V tem okviru je dalo italijansko-nemško sodelovanje že mnogo dokazov in zato je treba pripraviti do molka razširjevalce vseh katastrofalnih govoric, profesionalne fataliste, ki z veliko zastavo zakrivajo svoj strah, onemoglo sovraštvo in svoje interese, ki so bolj ali manj neopravičljivi.

Mi si ne pustimo vplivati po nikaki tiskovni kampanji, po nikakih katastrofalnih govoricah, po nikakih brzojavkah ali poslasticah, mi čutimo, da je naša vest mirna, a tudi vemo, da bomo z lastnimi sredstvi lahko branili svoj mir.

Dve teoriji

Po totalitarnem naziranju država ni v sebi zaključena celota, ampak je naloga nacionalne države vključevati v svoj organizem vse narode veje, naj bodo raztresene kjer koli po svetu. Tako se država pojmovno raztegne na vse tiste kraje in predele širom sveta, kjer žive pripadniki njenega naroda, brez ozira na to, čigavi državljani so.

Po demokratičnem naziranju je delokrog države omejen na ozemlje njene suverenosti, določeno z državnimi mejami. Zunaj tega ozemlja preneha njena moč in skrb za ljudi, ki so tuji državljani, čeprav so narodnostni pripadniki kakšnega drugega naroda nego tistega, na čigar zemlji živijo.

Obe ti dve teoriji sta navidezno nedolžni. Zdi se, da je med njima samo primeroma majhna idejna razlika.

Bliže in globlje pogledani pa se nam izkažeta kot dva temeljno različna svetova, o katerih si je težko misliti, da bi mogla mirno živeti drug poleg drugega. Nedavni dogodki iz zgodovine zadnjih let to naše naziranje dovolj potrjujejo. Kajti razlika v teh dveh naziranjih sega tako globoko v ves ustroj človeške družbe, da si je težko misliti, s čim in kako bi jo bilo mogoče zabrisati, premostiti in toliko zagladiti, da bi bilo življenje mogoče in znosno.

Pravice malih držav

Lord Halifax je nedavno izjavil v lordski zbornici, da Anglija ne vodi nobene obkoljevalne politike proti Nemčiji, preprečiti pa hoče vsak nadaljnji napad na neodvisnost držav. Anglija tudi upa, da se bo kmalu mogoče vrniti k politiki prijateljskih pogajanj. Anglija hoče onemogočiti sistem oboroženih napadov, ni pa proti absolutno nobeni spremembi, toda doseči se mora na miren način. Posebno je še treba varovati pravice malih držav. Ako pa že mora priti do vojne, si bodo Angleži vsaj lahko rekli, da ni bilo prav nobene drugega sredstva več, s katerim bi bilo mogoče braniti načela, ki so sveteljša kakor življenje.

Velikansko oboroževanje

na vseh koncih in krajih sveta. V isti sapi, ko državniki govore o naporih za ohranitev miru, čitamo v svetovnem in domačem tisku poročila o velikanskih, za nas vprav bajnih zneskih, ki jih posamezne vlade določajo za oboroževanje. Iz Amerike, Anglije, Francije, Italije, Nemčije in Rusije prihajajo neprenehoma glasovi o obrambnem oboroževanju. V takem vzdušju ni nič čudnega, če se loti nervoznost tudi malih držav in se oborožujejo celo Danska, Nizozemska, Belgija in Švica, dasi zadnji jamčijo velesile nedotakljivost in neodvisnost.

V Angliji

bodo zato v kratkem ustanovili novo obrambno ministrstvo, ki mu bo poverjeno vprašanje o oskrbi vojske, skladišč in zaščite civilnega prebivalstva. To ministrstvo bo skrbelo tudi za točno in zadostno dobavo surovin, ki so potrebne za narodno obrambo. Za novega ministra bo imenovan sedanji prosvetni minister Edvard Bargin.

Odslej imajo za dobo 3 mesecev obrambna dela prednost pred vsemi drugimi deli.

Angleška vojna industrija dela noč in dan. Vsak teden zgradi 10.000 z jeklom obloženih zavetišč za primer morebitnih napadov iz zraka. Samo v vojnih kemičnih industrijskih podjetjih dela 63.000 delavcev, hkratu pa so začeli propagando, da zberejo 100.000 mladih bolničark, ki bi v primeru vojne pomagale po bolnicah.

Posebno značilno za razpoloženje, ki vlada v Angliji, pa je dejstvo, da baje v kratkem stopi v vlado tudi izraziti opozicionalec Winston Churchill.

V Franciji

vlada podobno razpoloženje. Novi krediti za narodno obrambo znašajo 15 milijard frankov (21 milijard dinarjev). Od tega odpade na vojno ministrstvo 4200 milijonov, na letalsko 6000 milijonov, na mornariško 4800 milijonov, medtem ko gre ostanek v kolonije.

Finančni minister Renaud je nedavno po radiu naglasil, da v Franciji ni več strank, ker je vsa Francija enotna in smatra za svojo edino nalogo čim večjo okrepitev svoje moči.

Dogodki na Daljnem vzhodu

so spričo napetosti v evropskem ozračju nekoliko odmaknjeni od nas in ne vzbujajo toliko naše pozornosti. Kljub temu ne smemo prezreti dejstva, da potek krvave drame, ki se odigrava na Kitajskem, odločilno vpliva tudi na evropske razmere.

Sedaj se vrše veliki boji okrog Kantona, kjer so Kitajci prešli v ofenzivo in uspešno tepejo Japonce.

Vse pa, kar se je doslej zgodilo na kitajskih bojiščih, nas potrjuje v naziranju, da moderna vojna kljub vsej popolnosti orožja ne more biti končana v kratkem času, ampak se lahko zavleče v nedogled. Kakor poudarjajo tudi mnogi vojaški strokovnjaki, je namreč še vedno poglavitna sila v vojni osebna hrabrost in odpornost borcev. Nemara prav to spoznanje tudi Evropo rešuje nepremišljenih in prenapljenih korakov.

Tudi to je dejstvo, o katerem velja razmišljati.

Najvernejši glasnik slovenskega podeželja je že dvajset let Kmetški list. Prijatelji, odprite mu vrata v vsako pošteno kmetško hišo!

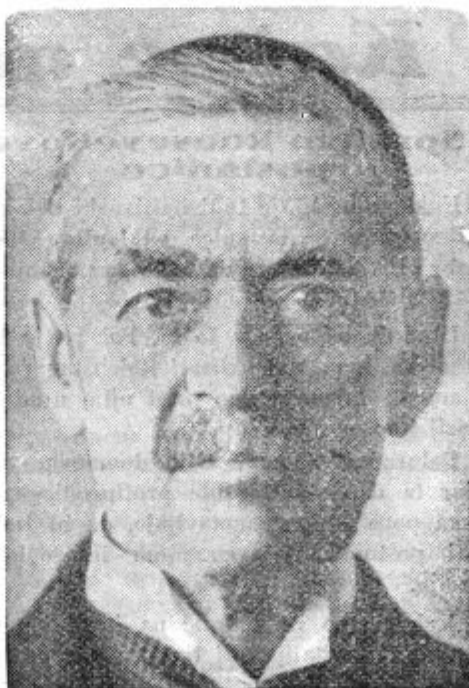
Kmetški list najboljši prijatelj slovenskega kmetkega človeka. Čitajte, priporočajte in širite ga povsod.

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci! Zahtevajte v vsakem gostilniškem lokalu, kamor zahajate in dajete zaslužka, „Kmetški list“!

Od teh državnikov in njih volje zavisi

F. Roosevelt

A. Chamberlain

Daladier

Kmetška mladina

Gameljne

Prijazna pomlad je sicer vabila mladino v naravo, vendar se je kljub temu nabralo v nedeljo 16. aprila lepo število članov in članic pri tovarišu Kališu Martinu, da položijo letni obračun.

Tovariš predsednik Smole je otvoril sejo, pozdravil zastopnike Zveze, okrožja in okraja, nakar so poročali posamezni funkcionarji društva. Vsa poročila je občni zbor odobril, nato pa se je pristopilo k izvolitvi novega odbora. Za predsednika Društva kmetijskih fantov in deklet v Gameljnah je bil ponovno soglasno izvoljen tovariš Slavko Smole, za podpredsednico Ivanka Aleš, tajnika Pavel Kališ, blagajničarko Ivanka Kališ; odborniki so: Ivan Krušec, Leon Šuštaršič, Mari Aleš, Alojzij Aleš, Brigita Smole, Vida Smole. Načelnica ženskega odseka je Ivanka Kosmač, namestnica Ivanka Aleš. Pri slučajnostih je občni zbor obravnaval minimalni načrt, Zvezni delegat tov. Ivan Nemec pa v krajšem in pomembnem govoru obrazložil pomen društva kmetijskih fantov in deklet ter o nalogah kmetijske mladine v bodočnosti. V imenu Ljubljanskega okrožja je pozdravil občni zbor tovariš Ivan Dovč, v imenu Šmarogorskega okraja pa tov. Janko Koman.

Po končanem občnem zboru je društvo priredilo pešizlet na Dobeno, kjer smo se v prijetnem razgovoru naužili sveže pomladi in se zopet z novimi močmi vrnili na delo.

Notranje gorica

Kljub velikim oviram in težkočam prav pridno deluje naše Društvo kmetijskih fantov in deklet. V nedeljo dne 26. t. m. je dramatičen odsek uprizoril igro »Miklova Zala«, ki je zelo dobro uspela in gre vsa pohvala dobro izvežbanim igralcem, posebno pa režiserki g. učiteljici Gabrijeli Deželovi. Uprizorila se je dvakrat in obakrat je bila nabito polna dvorana. Obiskali so igro taki, ki še nikdar niso bili pri igri in naši nasprotniki, ki so z zadovoljstvom in s priznanjem našega uspeha zapustili dvorano. Obiskala so nas ob tej priliki tudi tovariška društva Vrhnika in Ig-Studenec.

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet je polagalo svoj obračun v ponedeljek dne 10. t. m. Tovariš predsednik je v navzočnosti čez trideset članov obrazložil delo in uspeh našega društva. V tem letu smo napravili veliko kmetijsko razstavo, ki je doprinesla našemu društvu velik narodni uspeh. Odprta je bila 14 dni. Med tednom jo je obiskovala šolska mladina pod nadzorstvom učitelja, ob nedeljah pa je bilo vedno polno ljudi od jutra do večera. Napravili smo tudi 3 izlete, 1 igro in več debatnih večerov. Izvolil se je nov odbor: preds. Andrej Vidmar; podpreds. Jože Nartnik; tajnik Ivan Kušar; blagajnik Janže Sojer; načelnica ženskega odseka Marica Vehar; prosvetnega Slavka Sojer; knjižničar Štefan Velkavrh; odborniki: Amalija Kušar, Franc Šibenik; delegati: Andrej Vidmar, Franc Rakovec, Ivan Kušar.

Mi pa vedno bolj vstajamo, z zelenim praporom korakamo vedno naprej in naprej, vedno z večjim uspehom napredujemo v ponos nas vseh.

Alejs Kušar.

Št. Vid nad Ljubljano

Sedmi redni občni zbor je imelo naše Društvo kmetijskih fantov in deklet v sredo 19. aprila v društvenih prostorih pri Kratkyju. Občni zbor je vodil zaradi odsotnega predsednika tov. Pipan. Po poročilih, ki so jih podali posamezni funkcionarji, je bil izvoljen nov odbor, in sicer: predsednik Franc Pipan, podpredsednica Marija Rajšp, tajnik Ivan Koman, blagajničarka Francka Živalič; odborniki so: Anica Koman, Vinko Hafner, Ivan Arhar, Angelca Osterman, Danica Cizej, Slavko Smole. Načelnica ženskega odseka je tov. Anica Komanova, namestnica pa Marija Pipanova.

Naš minimalni načrt obsega: 1 igro, 2 pre-

Lepota se vedno
znova občuduje!

Za nežno kožo

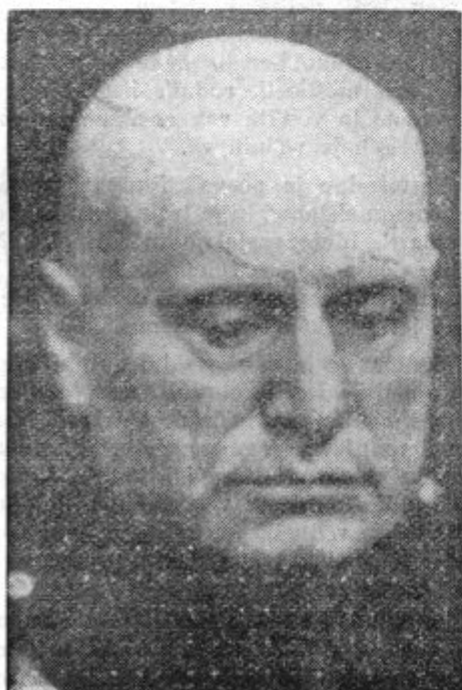
ELIDA
MILA

Za žene, ki imajo radi
naravni vonj pri milu.
ELIDA BELI ŠPANSKI BEZEG

Očeslavci

V nedeljo dne 16. aprila je naše Društvo kmetijskih fantov in deklet igralo pri Sv. Juriju ob Ščavnici v Kmetškem domu Matije Gubca dve šaljivi igri, in sicer »Laži zdravnik« in »Stari in mladi«. Igralci so res dovršeno podali igro in so se nekateri pokazali kot rojeni diletanti. Dvorana je bila polna ljudi, uspehi pa so bili moralni in materialni, da si boljših sploh ne moremo želeli. Mlado društvo, ki zbira kmetijske sile na severni meji, zasluži vso pohvalo za delo, ki mora in tudi bo rodilo uspehe. S ponosom zremo na svojo mladinsko organizacijo, ki jo sami vodimo in se učimo, kako je treba izoblikovati svojo duševnost in vse notranje vrednote. Dosedaj nismo niti vedeli, da ima kmetijski človek toliko sposobnosti, od sedaj naprej pa bomo vedeli ceniti svoje delo, da ga bodo tudi drugi morali spoštovati. Zeleni prapor se je ponosno raztegnil nad našo vasjo in nas vodi k novemu svobodnejšemu in lepšemu življenju.

usoda vsega človeštva – vojna ali mir!

B. Mussolini

Adolf Hitler

Stalin

Orla vas

Naše »Društvo kmetiskih fantov in deklet« v Orli vasi priredi v nedeljo dne 30. aprila t. l. v gasilski dvorani v Trnavi veseloigro v treh dejanjih »Na ogledih« in burko v enem dejanju »Usodna zamenjava«. Pričetek ob 3. uri pop.

Na to našo prvo letošnjo prireditev vse prav vljudno vabi odbor.

Tepanje

Društvo kmetiskih fantov in deklet v Tepanem ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 7. maja ob 1. uri popoldne pri tov. Ranklju v Pobrežju. Pridite vsi in prinesite s seboj novih pobud za dvig našega kmetско-mladinskega gibanja!

Črnelavci-Veščica

Redni občni zbor Društva kmetiskih fantov in deklet je bil pri nas prav dobro obiskan. Kmetška mladina je polagala obračun svojega

dela in pokazala, kaj vse premore. Občni zbor, drugi po redu, se je vršil dne 16. aprila, na katerem je bil izvoljen za predsednika tov. Rudi Titan, podpredsednika Štefan Kumin, tajnico Ema Čontala, blagajničarko Irma Novak; odborniki so: Viktor Titan, Jolanka Žibuk, Irena Miholič. Občnega zbora se je udeležil tudi zastopnik Zveze tov. Ernest Titan, ki nam je podal tudi smernice za nadaljnje delo pri povzdigi vse kmetške mladine. Občni zbor je tudi sklenil, da priredi veliko manifestacijsko prireditev v mesecu avgustu. Prekmurska kmetška mladina vstaja z veliko odločnostjo.

Murska Sobota

Dne 23. aprila je imelo naše Okrožje kmetiskih fantov in deklet važno sejo, na kateri je razpravljalo o vsem nadaljnjem delu kmetške mladine v Prekmurju.

Sejo je vodil predsednik okrožja tov. Rudi Titan, o podrobnih rezultatih bomo še poročali.

Iz naših krajev

× Zakon o državni trošarini je v finančnem zakonu za letošnje leto izpopolnjen z novo odredbo, po kateri so nafta, plinsko olje in maža za ribiške ladje, služeče izključno ribolovu, oproščene carine.

× Cik-Cak se imenuje nov satiričen list, ki je pravkar začel izhajati v Ljubljani. List tiska tiskarna »Merkur«. Oprema je prav lepa, vsebinsko pa je »Cik-Cak« tako zanimiv, da vzbuja splošno pozornost. Posamezna številka, ki obsega 8 strani v prikupni obliki, stane samo din 150 in se dobi po vseh trafikah. Toplo priporočamo!

× Kmetška posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani proda velik gozd, 2 kmetški posestvi, 3 male hišice itd.

Ko prečitате Kmetški list, dajte ga lepo v žep in pokažite ga sosedu. Opozorite ga na važnejše članke, ki so pisani v duhu kmetškega pokreta. Ne bo vam treba tega ponoviti trikrat, pa boste imeli pridobljenega novega naročnika za prihodnje leto.

† Anton Brinovec

Na Radni pri Boštanju je umrl pretečeni teden v 55 letu starosti tov. Anton Brinovec. Bil je priznan dober gospodar, skrben oče svoji družini in zaveden pokretlaš kmetškega gibanja. Ohranili ga bomo v častnem spominu, njegovim užaloščenim naše iskreno sožalje!

Zakladi slovanske zemlje

(Konec.)

V tem trenutku so Japonci postavili na kocko svojo bodočnost, ko so začeli s silo osvajati Kitajsko. To pomeni za Ruse, da lahko ostanejo mirni. Ne izpostavljajo se nevarnosti. Zato pa uporabljajo vsa sredstva, da bi bili Japonci kar najbolj vezani na Kitajskem ter pomagajo kitajski vladi. Na ta način dobiva Rusija dovolj časa za razvoj svojih prostranih ozemelj v Aziji.

Ni kraja na svetu, kjer bi človek lahko srečal tako mešanico ras kakor v teh kolonijah ruskega Daljnega vzhoda. V Rusiji je 168 ras in plemen. V tem oziru je vsa Rusija postala novo središče, kjer se križajo vse evropske in azijske rase.

Rusija ima tudi vrsto barvane rase, in sicer rumeno in temno. Na vsaka dva belokožca pride po en predstavnika te rase. Najsi se do pred kratkim Evropejci in Azijci niso mešali, se Rusi niso nikoli brigali za rasne razlike.

V manjšinskih republikah in celo med najprimitivnejšimi narodi ruska vlada strogo izvaja uredbo, po kateri morajo domačini zavzemati polovico mest v vsej lokalni industriji in polovico sploh vseh vodilnih mest. Ta uredba se izvaja neomejeno in se zaradi te doslednosti dogajajo prav smešni prizori. Sam sem n. pr. naletel na nepismene in drzne domačine, ki so zavzemali izvršna mesta po rudnikih in tovarnah, za kakršne absolutno niso bili usposobljeni.

Uspehi njih dela seveda niso bili niti približno srečni.

Zanimivo je ugotoviti, da ruska vlada skuša pomešati kri svojih 168 ras in plemen. To vrši na najsvobodnejši način, medtem ko so narodni socialisti v Nemčiji istočasno jeli čistiti svojo raso. Ako se uradni napori za križanje ras posrečijo, se bo v Rusiji že po nekaj pokolenjih pojavila popolnoma nova evrazijska rasa.

V juliju leta 1937. sem se iz Kazakstana vrnil v Moskvo. Našel sem tam vse narobe zaradi komunistične zarote. Ljudje, ki sem jih bil poznal dolga leta, so izginjali na desno in levo. Nihče ni znal povedati, kateri komunisti so za Stalina in kateri proti njemu.

Posledica zapiranja in histerije je bilo tudi veliko gibanje proti tujcem, ki so jih sumničili vohunstva. Vsak tujec je bil osumljen. Naši znanstveniki, s katerimi smo leta in leta občevali, so se bali prihajati k nam. Na stotine tujih državljani, ki so imeli dovoljenje za bivanje v Rusiji, so dobili ukaz, naj v roku nekaj dni zapuste državo. Tujci, ki so bili oženjeni z Rusinjami, niso smeli jemati s seboj svojih žena.

V takem ovzdušju tuj inženjer seveda ni imel niti malo upanja, da bi mogel nemoteno delati. Lahko bi se bilo primerilo, da me na komunističnem zborovanju kak pol pečen član stranke obtoži vohunstva, kakor se je to dogajalo drugim starejšim inženjerjem, ki sem jih poznal.

Ko je prišel čas, da odpotujem iz Rusije, se nisem mogel sprijazniti z mislijo, da bi se nikoli več ne vrnil. Sistem uprave me ni zadrževal. Že

× V Križovljanih je nedavno do tal pogorela domačija posestniku Francu Pavliniču. Razen hiše in gospodarskega poslopja je zgorelo več voz sena in slame, vse poljsko orodje, štiri krave in več svinj. Škoda znaša kakih 250.000—din, ogenj pa je najbrže podtaknila zlobna roka.

× V Zirovincih je pred kratkim izbruhnil gozdni požar, ki pa so ga vaščani po dolgotrajnih naporih omejili in končno tudi zatrli.

× V Jamušah pri Sv. Marjeti je pogorelo gospodarsko in stanovanjsko poslopje posestniku Jakobu Vesenjaku. Škoda je znatna.

× V Mostah je obupal nad življenjem 40letni sluga finančne direkcije Feliks O. Obupanec se je obesil v svojem stanovanju. Bil je že dolgo živčno bolan. Sorodnica, ki ga je našla obešenega, je takoj odrezala vrv in poklicala reševalce, vendar nesrečniku ni bilo več pomoči. Preden so prispeli reševalci, je bil O. že mrtev.

× Iz Krčevine je nedavno izginila z doma 15letna Otilija Felser. Ko je pred dnevi odšla v šolo, se ni več vrnila. Kdor bi kaj vedel o njej, naj obvesti upravo policije v Mariboru.

× Pri Sv. Lenartu so se na cesti stepili vinjeni fantje, pri čemer je v mlaki krvi obležal na cesti posestnikov sin Franjo Majerič iz Brezovec. Fant je kmalu po prevozu podlegel ranam in poškodbam.

× »Krik ranjene mladosti« je zbirka pesmi vojnega invalida Avgusta Fabjančiča, ki jih je spesnil na bojiščih Doberdoba, ko je moral, kakor govori narodna pesem, »pobič sem star šele osemnajst let, cesar ukazal na vojsko me vzeti«. Knjižica je lepa po zunanji obliki in tudi pesmi so lepe, posebno sonetni venec in obsega 60 strani. Cena je 8 dinarjev. Naroča se pri Oblastnem odboru Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani, pri Krajevnem odboru Ljubljana in Sevnica in pri Zvezi bojevnikov.

× V Gradišcu pri Sv. Barbari v Halozah je Frane Bolcar, posestnik iz Spuhlje, kupil vinograd. Te dni se je odpeljal s konjem na svoje novo posestvo. Konja je postavil v hlev in odšel v gorico. To priliko pa je znal izrabiti Perlek Janez, prejšnji posestnik, da se maščuje nad Bolcarjem, ki mu je odpovedal stanovanje, ker mu je potekla preužitnina. Zastrupil mu je konja. Bolcarju je kmalu nato poginil konj, ki je bil vreden 6000 din. Konjač je našel v drobovju žeblice, sesekano žico in gramoz.

tedaj je bilo jasno, da je boljše vizem zaradi resnih pomanjkljivosti močno razmajan. Zadrževal me ni niti narod, dasi sem bil sklenil dosti prijateljstev. Zadrževala pa me je svobodna prostornost ruskega vzhoda — Sibirije, Kazakstana in pokrajin za Bajkalskim jezerom. Kar premorejo Rusi tamkaj, je veliko važnejše nego kakršen koli politični sistem. Rusi so edini narod na svetu, ki imajo ogromno, še neizčrpano domovino, enako bogato glede poljedelstva, industrijskih možnosti, rudnih bogastev, gozdov, kožuhovine in velikih rek za namakanje zemlje ter izkoriščanje vodnih sil.

Nesmiselno je posvečati preveč pozornosti političnemu sistemu, ki je trenutno v kaki državi na oblasti. Ideje nastajajo in izginjajo. Mnogo so jih za časa mojega 10letnega bivanja v Rusiji že zavrgli. Ni razloga verjeti, da bo boljše vizem čez 10 let tak, kakršen je danes.

Medtem se je moskovskim upraviteljem posrečilo azijsko Rusijo ohraniti nedotaknjeno. Po mojem mnenju je tu bodočnost države. Narod in njegovi vodniki se tega zavedajo. Vsi gledajo na vzhod in so obrnili Evropi hrbet — kakor smo storili tudi Američani v prejšnjem stoletju. Moj poklic mi je v Rusiji omogočil, da sem pomagal dvigati napredek teh azijskih predelov. Temu delu sem se ves posvetil.

Po prihodu na Aljasko, kjer sem nadaljeval delo v rudnikih, so mi ameriški prijatelji iz Moskve sporočili, da je zaprt A. P. Sjerebrovskij, ustanovitelj sovjetskega zlatega trasta in ves čas bivanja v Rusiji moj spoštovani šef.

× V Štancelazih je nedavno ponoči pogorela domačija oglarja Janeza Kneza. Hiša je bila krita s slamo, zaradi česar je ogenj tako naglo objel vse poslopje, da sta on in žena komaj še utegnili planiti iz goreče kože ter rešiti kravo in prašiča. Ogenj je nastal po nesrečnem naključju, udarec pa je toliko hujši, ker Knez ni bil zavarovan.

× Iz Renk pri Litiji se je hotel s čolnom, ki ga je reka od nekoč naplavila, prepeljati čez Savo 13letni sin posestnika Jožeta Feštanja. Sredi reke mu je valovje čolnič prevrnilo in deček je seveda utonil.

× V Dobričji vasi pri Žalcu je nedavno kup hmelovk ubil posestnika Razborska. Ko je kmel ležal na mrtvaškem odru, so se splazili v mrličovo sobo tatovi in iz kovčega odnesli vse prihranke v znesku 8000 dinarjev.

× Iz Nantesa je te dni odplula proti Splitu naša nova kontratorpedovka »Beograd«. V Split prispe 27. t. m. in bo svečano sprejeta po vojaških oblasteh. Kontratorpedovka »Zagreb«, ki se gradi v splitski ladjedelnici, bo tudi kmalu dograjena. Strokovnjaki, ki jo bodo preizkusili, so že prispeli v Split. Tretja kontratorpedovka »Ljubljana«, ki jo grade tudi v splitski ladjedelnici, bo dograjena čez dva meseca.

× Uvoz avtomobilov v našo državo narašča. Lani je bilo uvoženih 3030 potniških in 1325 tovornih avtomobilov, predlanskim pa samo 2396 potniških in 821 tovornih. Uvoz potniških avtomobilov je torej lani narasel za 634, tovornih pa za 504. Tudi letos uvoz narašča. Največ avtomobilov uvažamo iz Nemčije, na drugem mestu je Italija in USA. Vrednost lani uvoženih potniških avtomobilov je znašala 866 milijonov din, tovornih avtomobilov pa za 722 milijona din.

× Papirnice so v naši državi lani izdelale okoli 18.000 ton papirja in kartona, kljub temu pa je bil še precej velik uvoz rotacijskega papirja. Lani je bilo uvoženega v našo državo 13.380 ton rotacijskega papirja v vrednosti 31 tisoč 878 din, precej manj kakor predlanskim, ko je uvoz znašal 19.338 ton v vrednosti 48.934 din. V zadnjih petih letih je naša država uvozila 6860 vagonov rotacijskega papirja v vrednosti nad 164 milijonov din. Naša država ima dovolj surovin za izdelavo rotacijskega papirja.

Sjerebrovskij je kratkoma izginil, kakor je v zadnjih treh letih izginilo toliko vidnih ljudi, moških in žensk. Nekaj tednov nato je bil uradno obtožen kot »sovražnik naroda«.

Ta novica me je potrla. V resnici sem obžudoval velike sposobnosti tega človeka. Vem tudi to, da on ni bil edini sposoben človek, kar jih je izginilo v času številnih čistenj od leta 1936. dalje. Neki britanski dopisnik je v Moskvi na temelju uradnih podatkov sestavil listo, ki vsebuje imena 500 ravnateljev trustov, tovarn in velikih industrijskih podjetij, ki jih je zadela enaka usoda v letih 1937—1938 kakor Sjerebrovskega.

Osebo sem prepričan, da je Sjerebrovskij nedolžen in da ga nikakor niso mogli obtožiti zaradi kake sabotaže. Preveč let sem prav tesno sodeloval z njim, a ves čas nisem nikoli imel povoda, da bi ga utegnil kakor koli osumiti. Sjerebrovskij se je z dušo in telesom zavzel in posvetil ustvaritvi zlatega trusta. Treba mu je dati zaslužen priznanje, da je iz tega trusta ustvaril najposobnejšo industrijsko organizacijo, kar jih je nastalo pod sovjetskim režimom.

Ako je Sjerebrovskij živ, sem prepričan, da ga boli stanje, v kakršnem je sedaj zlati trust. On je — ali je bil — prekaljen ruski revolucionar. Jaz sem navaden ameriški rudarski inženjer. Skupno sva iskreno sodelovala za ustvaritev široke rudarske organizacije. Prav zaradi tega sem prepričan, da Sjerebrovskega — pa naj bo v ječi ali izgnanstvu — skrbi stanje zlatega trusta, kakor skrbi celo mene v moji bolj srečni domovini.

× V Beogradu čaka na zaposlitev — 800 izšolanih inženjerjev. Nekateri bi baje lahko dobili zaposlitev na deželi, a je ne marajo. Cudno znamenje časa in — izobražencev.

× Na Zobotnici pri Subotici se je pred kratkim pripetila na posestvu dobrovoljca Krnjaka strašna nesreča. Njegov 12letni sinček Nikola se je igral s svojima tovarišema Petrom in Gjuro Negovanom na podstrešju s starim železjem. Otroci so našli med starim železjem ročno granato in misleč, da je krogla, so jo jeli metati ob tla. Brž se je začelo iz granate kaditi, kar je vzbudilo še večje zanimanje otrok. Po granati so jeli razbijati z železom. V naslednjem trenutku je granata eksplodirala in smrtno ranila vse tri otroke. Prepeljali so jih v bolnišnico. En otrok se bori s smrtjo, pa tudi druga dva bosta najbrž umrla.

Svoji k svojim! Kmetški list h kmetom, kmetje h Kmetškemu listu!

iv. Nemec:

Sandžak do Plevlja

Pomlad:

Prva toplota drhti v ozračju, iz golih kamenitih reber naglo izhlapeva voda, kar povzroča srebrnasto lesketanje in lomljenje s sončnimi žarki. Vse višje vrhove še pokriva sneg, v vseh zasekah, jarkih in jarčkih, čez skale in prepade, po cestah in stezah, povsod teče voda iz višav. Snežna odeja se vedno bolj krči, vedno več vrhov spreminja svežo belino v sivo umazano mrtvilo, dokler se kamenje ne izsuši v soncu. Kaj kmalu izgine vlaga iz kršnih skal, takrat pa se barva vrhov zopet spreminja v olivno in svečilo sivkasto, nekam prijetno uspavajočo barvo. Proti Sv. Iliji in ob Čehotini zelenijo prve vrbe, na plevljanskem polju pa tudi pšenične in ječmene njivice kažejo svoje skromno zelenilo.

Daleč tja proti Nikšiću so gozdovi še vedno temni, na rebrih visokih planinskih grebenov pa kraljuje večni led. Na Čehotini opaziš prve perice, stare muslimanke z umazanimi feredžami, pa tudi mlada bela in nežna dekleta, ki so, vsaj zdi se človeku, bolj bela kot sneg na daljnih gorah. Škoda se mi je zdelo, da bo večino teh obrazov kmalu pokrila feredža, ki ne kako sredi najlepših pomladanskih občutkov vzbudi človeku v duši hladno in umazano zimo.

Iznad turških kasarn se vsak dan zbero otroci, umazani in raztrgani, nekateri so tudi čedneje opravljeni, dokler jih vnema do žoge in vojne igre ne umaže in razcefra.

Največja lepota pa se nudi, zlasti tujcu, ko v daljavi ozeleni gozdovi. Kakor zeleni oblaki izgledajo mogočni vrhovi, ki človeka dražijo in vabijo v svoje kraljestvo: Češ, pridi v mehko zelenilo, ki se bo nežno čez tebe razlilo, da se otreses vsakdanjih skrbi in tistih strani, kjer najbolj boli.

Pri Sveti Trojici se oglašajo zamolkli glasovi zvonov, veseli menih pa s svojim avtomobilom dirja po vijugastih cestah, kakor bi samo on vedel ceniti lepoto narave. Tistega hitenja in brepenenja za naravnimi lepotami med Plevljanci nisem opazil, ker menda nimajo niti tiste potrebe, kot jo čuti naš človek. Plevlje leži 750 m nad morjem, zrak je vedno svež, da se ti pljuča kar širijo, lepota je, na vsakem koraku, lahko jo vidiš tudi skozi okno svojega stanovanja, zato Plevljanci rajši pijejo pred »kafano« črno kavo, kvartajo in na veliko politizirajo. Mlajši ljudje tu in tam že posnemajo tujce in odhajajo v manjših družbah v svoje hajdučke gore. Prav čedne deklice sem srečaval z nahrbtnikom čez rame, imele pa so veliko napako, ker so preveč na debelo namazale usta z rdečilom. Tista rdeča barva tako draži zdrave človeške občutke, da ne more razumeti opije lastnosti posnemanja. Lepa narava, lepa lica, lepa usta, vse je lepo, povsod lepota, ki se samo zaradi mode kvari in maže; da prav zares, tega nisem mogel razumeti...

Najveti za hišo in dom

Temen ševijot očistiš takole: Najprej ga dobro skrtiš in spravi ves prah iz njega, potem pa namoči v kavi kunj, jo položi na ševijot in tako zlikaj blago, ki bo po tem postopku spel kakor novo.

Da se ti mlečna jedila ne prismođe, prekuhaj prej posodo zanje. V posodo nalij toliko vode, da dobro pokriva dno. Voda naj temeljito prevre, posode pa seveda potem ne smeš osušiti.

Strašenje otrok utegne imeti zanje za vse življenje nadležne in mučne posledice. Zato nikdar ne pusti strašiti otrok, še manj pa jih smeš strašiti sama. Pomisli, da pri tem trpe otrokovi živeci, katerih zdravje je v poznejšem življenju tako dragoceno in za uspešno življenjsko borbo nujno potrebno. Strašenje pri šibkejših naturah povzroča lahko bolezni, pri vseh pa slabi — samozavest.

Iz daljave se čuje medel glas kukavice, kakor da bi bila skrita v zvoniku cerkve Svetega Ilije, po golih grebenih se prikažejo bele ovčje črede, ki zopet zbirajo drobne travke; tam v ravnem polju vleče nekaj jarmov volčev, povsod pač skromnost in lepota, siromaštvo se je zvezalo z mogočnimi čari naravnih krasot.

Osel in konjiček se prav tako veselita pomladnega sonca, saj se jima za nekaj tednov obeta najboljša paša. Tudi kravje rebro dobi nekaj gladkejši izgled, ker se niti blizu ni čas mlatve. Vsa živalska družina v največji prijaznosti uživa prvo pašo, človek bi rekel, da so se ti živalski trpini zmenili med seboj in si bratski razdelili priboljšek prvih pomladnih dni.

Človeku je res nekam čudno pri sreč, ko se spomni na našo pomlad, poletje in jesen. Pri nas spomladi nastopa veselje le radi lepih sončnih dni, zaradi cvetočih jablan, zelenih travnikov, največje veselje pa šele pride jeseni, za ljudi in živino, ko je vsega dovolj — lepota in dobrot...

Plevljanska živalska družina pa preživlja spomladi jesen in pomlad, saj je paša tako sladka; vsaka travica je z oljem namazana in sladkor je v njej! Oslu ne teko več solze, konjiček ponosneje dviga glavo, krava pa vsa mladostna vrti rep in celo poskoči od veselja nad življenjem.

Ko bi živali govorile in znale pisati, bi podrobneje opisale svoje veselje, vse trpljenje in skromnost. Kadar se pojavi pomladno sonce, takrat nastopi v njih odločna volja za novo življenje, takrat paša nikjer ni slajša, nikjer večje svobode, nikjer slajšega mleka kakor v kršnih sandžaskih gorah.

Skušam skromno tolmačiti njih življenje, ker se mi zdi, da sem jih razumel, z njimi trpel in z njimi tudi užival sonce, ki v Plevlju na poseben način sije. Tolikokrat sem imel priložnost sesti poleg pridnih živali; bile so mi tako blizu, duši in srcu, da sem pri njih čutil olajšanje dnevnih tegob. Hvaležno sem jih gledal, ker se me niso bala, ampak celo dobrikavo približale, saj smo si po dušah res bili tako blizu... Prvič v življenju sem videl solzo, polno trpljenja in žalosti, v oslovih očeh; človek je prav za prav daleč od občutka teh živali, je prazen po vsebini, s tegobami sandžaskih živali pa ga sploh ne morem primerjati. Kdor tega ni videl, ne verjame, kdor ni občutil, ne bo nikdar razumel; toda povem vam, in komur je dano razumeti naravo, naj se gre učiti potrpežljivosti, skromnosti in vzdržljivosti k mojim živalim.

V duhu vidim kosmatega oslička v strmih gorah Sandžaka; kako se smeje prvi paši, solza mu je izginila iz očesa, poln nade poje v pomladno noč:

Iaaak...

(Dalje.)

Sejmi

80. aprila: v Velikem Gabru.

1. maja: v Dolu pri Hrastniku, Šmarju pri Jelšah, Ormožu, Ljubnu, Muti, Podčetrniku, Vračah, Trbovljah, Velenju, Semiču, Kranju, Novem mestu, Bohinju, Bistrici, Tirni, Vidmu, Dobropolju, Murski Soboti.

2. maja: v Ormožu, Ptuj, Dolnji Lendavi.

3. maja: v Celju, Trbovljah, Zidanem mostu,

4. maja: v Gornjem gradu, Slovenski Bistrici, Sv. Juriju pri Celju-trg, Črnomlju, Mokronogu, Domžalah, Kočevju, Krškem, Ložu, Litiji, Poljanah, Turnišču.

5. maja: v Mariboru, Marija Gradu, Laškem, Št. Gotardu.

6. maja: v Brežicah, Celju, Trbovljah, Veržeju, Križevcih, okr. M. S.

Živinski sejmi

Na zadnjem živinskem sejmu v Ljubljani so prodajali vole po 3'50 do 5, telice 3'50 do 5, krave po 2 do 4, teleta pa po 5 do 7 din za kg žive teže.

Prašiči so imeli tele cene: domači špeharji po 8 do 8'50, sremski špeharji po 9 do 9'50, pršutarji pa po 7'50 do 8 din za kg žive teže.

V Kapelah pri Brežicah so prodajali vole po 3 do 4'50, krave po 2 do 3, teleta po 5'25 do 5'50, junce po 3'50 do 4, junice pa po 4 do 5 din za kg žive teže.

„Kmetijski list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri pošti hranilnici št. 14.194.

MODRA GALICA

„SOLNCE“ CELJE

je za zatiranje peronospor in škrlupa ter raznih paležev **NEOBHODNO POTREBNA!** Vinogradnik, sadjar in vrtnar, ki ne škropi pravočasno in pravilno svojih kulturnih rastlin, ne more pričakovati obilnih in zdravih pridelkov. Uporabljajte v ta namen le domačo modro galico znamke „SOLNCE“.

KI VSEBUJE 99 3/4 % BAKRENEGA SULFATA

V ZALOGI PRI KMETIJSKI DRUŽBI V LJUBLJANI IN NJENIH SKLADIŠČIH

T**ISKOVINE**

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni listi hitro in poceni!

I**ISKARNA
MERKUR****LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23**
TELEFON ŠTEV. 25-52

EKONOM

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25-06

Dobavlja vse delne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofosfata, apnenega dušika, žilkega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo oprekarne »Korvac«, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

Urednik: Milan Mravlje. — Izdaja za konzorcij: Ivan Pipan. — Tiska tiskarna Merkur (predstavnik tiskarne: O. Mihalek), Ljubljana.

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjavlj: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice**Daje kratko-
ročna posojila****Izvršuje
ostale denarne posle****Zaupajte denar domačemu zavodu!**

N o v e v l o g e
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%,
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune